MEHMET BAŞBUĞ

(1956 - 2017)

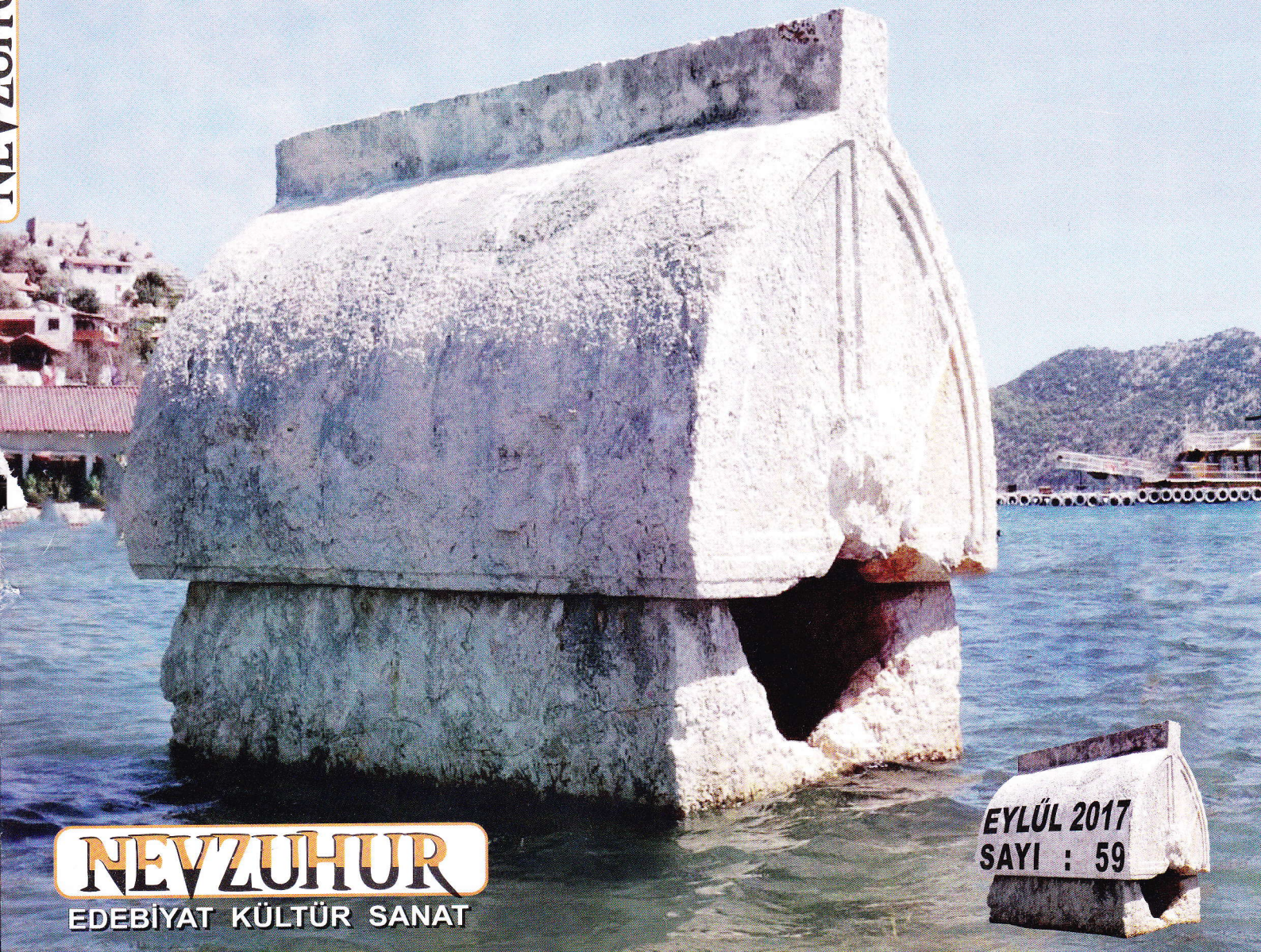

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

EYLÜL 2017
SAYI : 59

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

EYLÜL 2017 - SAYI : 59

SAHİBİ:
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU:
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES:
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No: 1/2 ANTALYA

TLF : 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER: 0 (242) 241 41 74

www.mustafaakbaba.com

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ
TUNAHAN OFSET & MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
www.tunahanmatbaa.net
info@tunahanmatbaa.net
tunahanofset@gmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd. 1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No: 14/7
Muratpaşa / ANTALYA

YAYIN TÜRÜ :
Yerel - Süreli
İki Ayda Bir Yayımlanır

NEVZUHUR da yayımlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın kurulu nun kararına bağlıdır.

NEVZUHUR Yayınlarının tamamına www.mustafaakbaba.com adresinden ulaşabilirsiniz.

BU SAYIMIZDA YAYINLANAN

İKİ YILDIZ DAHA KAYDI:
MEHMET BAŞBUĞ ve KÖKSAL GÖKTAŞ
HASAN TÜLKAY

KİLİS'E HASRET
MUSTAFA ALPAYDIN

GEÇ KALINMIŞLIĞIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİNDE "SIĞIR" OLMAK
ANDAÇ

GECİKMİŞ BİR SEYAHAT YAZISI
MUSTAFA AKBABA

ALLAH BÜYÜKTÜR HOCAM...
TUNCER GÜNAY

MUSTAFA AKBABA İLE MÜLÂKAT
ANDAÇ

VURGUN
MUSTAFA AYVALI

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli NEVZUHUR dostları;

Sıcak geçen bir yaz mevsiminin ardından Eylûl sayımızla karşınızdayız.

Sıcak yaz günleri yaşanırken, ard arda gelen iki ölüm haberi bizleri üzdü. Temmuz ayı içerisinde MEHMET BAŞBUĞ, Ağustos ayı içerisinde de KÖKSAL GÖKTAŞ Hocalar Hakk'a yürüdüler.

HASAN TÜLKAY, bu iki değerli insanı *İKİ YILDIZ DAHA KAYDI: MEHMET BAŞBUĞ VE KÖKSAL GÖKTAŞ* başlığıyla sayfalarımıza taşıdı.

Değişik bir denemeyle karşımıza çıkan ANDAÇ'ın yazı başlığı da hayli ilginç: *GEÇ KALMIŞLIĞIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİNDE "SIĞIR" OLMAK.* İnsanlığını kaybetmiş, insanca yaşayamayan, vicdandan yoksunlara dokunurken, umudun azalmasının sıkıntısını paylaşıyor.

MUSTAFA AKBABA; GECİKMİŞ BİR SEYAHAT YAZISI ile 2008 yılında Dalmaçya kıyılarına yaptığı bir seyahati kaleme almış. Bu yazı aynı zamanda gelecek sayımız için yazmayı plânladığı yazısının da habercisi durumunda.

TUNCER GÜNAY, başından geçen gerçek bir hayat hikâyesi ile sizleri selâmlıyor. *ALLAH BÜYÜKTÜR HOCAM*'ı okurken içinizi değişik duygular kaplayacak.

ANDAÇ; MUSTAFA AKBABA'nın Temmuz ayında çıkan *EYLÛL DENİZİNDE BİR MARTI* unvanlı şiir kitabı hakkında kendisiyle bir mülâkat yaptı. İki dostun bu sohbeti sizi de içine çekecektir.

Şiirlere gelince: MUSTAFA ALPAYDIN; *KİLİS'E HASRET* MUSTAFA AYVALI da *VURGUN* şiirleriyle dergimizi renklendiriyorlar.

Bir sonraki sayıda buluşmak dileğiyle hoşcakalın...

NEVZUHUR

İKİ YILDIZ DAHA KAYDI: MEHMET BAŞBUĞ VE KÖKSAL GÖKTAŞ

HASAN TÜLKAY

Ziya Gökalp, Süleyman Nazif gibi hemşehrileriyle aynı yolun yolcusuydu. Kırmızı beyazın hâkim olduğu tablolarında turkuvaz sevdalı bir bakışla Anadolu ve Türk dünyasından insan ve doğa manzaraları yansıyan Diyarbakırlı Mehmet Başbuğ... 4 Temmuz 2017'de Bişkek'te beyin kanamasından hastaneye kaldırıldığını öğrenen dostları, üç gün sonra, 7 Temmuz Cuma günü yürek yakan kara haberle sarsıldılar: Başbuğ vefat etmişti...

Mehmet Başbuğ; akademik disipline zor intibak edecek acılı bir neslin bayrak isimlerinden birisiydi. Mete'den Millî Mücadele'ye; Yusuf İmamoğlu, Dursun Önkuzulardan Fırat Çakıroğlu'na ve kahpe terör saldırılarında şahadet makamına uğurladığımız askerlerimiz, polislerimiz, öğretmenlerimizle aynı ruh ve şuur çizgisinden geliyordu. Daha öğrencilik yıllarında 1970'li yıllardan itibaren birçok afişe, dergilerde şiir ve yazıların etkisini katlayan desenlerde imzasını görüyorduk. Çok genç yaşta kaybettiğimiz Coşkun Karakaya'nın da öğrencisiydi galiba. Zaman zaman kendilerini "öz yurdunda garip, öz vatanında parya" hissetseler de asla ve asla devletine küsmeyen bu memleketin has evlatlarından Başbuğ 1956 yılında Diyarbakır'da doğdu. Bursa Eğitim Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Bölümünden mezun oldu. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü'nde Lisans tamamladı. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans, Sanatta Yeterlik ve Doktora yaptı. 1976-1986 yılları arasında, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yaptı. 1986 –1994 yılları arasında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü'nde Öğretim görevliliği, 1994-1999 yılları arasında Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kuruluş çalışmasında görev alarak Dekan yardımcılığı ve Resim Bölümü Başkanlığı yaptı. En son olarak da Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığını ve aynı fakültede Resim Bölümü Başkanlığını yürütmekteydi.

Bugüne kadar yurt içinde ve yurt dışında binden fazla karma ve grup sergilerine katıldı. Çeşitli yarışmalara katılarak 17 ödül aldı. Yurt içinde ve dışında 80 kişisel sergi açtı. Çeşitli sergi ve yarışmalarda jüri üyeliğinde bulundu. Çok sayıda eserleri özel ve resmi koleksiyonlarda, müzelerde bulunan sanatçı, Ankara Ressamlar Birliği kurucu üyeliğinin yanı sıra kısa adı GESAM olan, Türkiye Güzel Sanat Eseri Sahipleri

Meslek Birliği kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Gençlik yıllarında millî duyguları coşturan güzel hamasî şiirler okuyan Mehmet Başbuğ; üniversitelerde kalemin kitabın değil silahların konuştuğu anarşik ortamdan sükûnete geçince resim sanatında derinleşti. Arkadaşı gibi gördüğü öğrencileriyle Türk resim sanatına Türkçe ruhlu pek çok eserler armağan etti. Daha sağlığında kıymeti bilinen ve takdir edilen bir sanatçı oldu. Artık sloganlarla bağıran çağıran değil, şiirden şuura geçen olgun bir sanatçı hoca olarak Prof.Dr. unvanını isminin başına ekledi. Ziya Gökalp, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Dilaver Cebeci, Abdurrahim Karakoç gibi ustaların şiirde yaptıklarını, Başbuğ da renk ve çizgilerle tablolaştırdı. Sadece eserlerinin bulunduğu yerler bile O'nun ulaştığı "devletlü itibar" seviyesinin yüksekliğini göstermeye yeter: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başbakanlık, Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Gazi Üniversitesi Müzesi, Anadolu Üniversitesi Müzesi, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi, T.C Merkez Bankası, T.C Ziraat Bankası, T.C. Kalkınma Bankası, T.C Turizm Bankası (TURBAN), Türkiye İş Bankası, İller Bankası, Şekerbank, Karaman Valiliği, Kastamonu Valiliği, Konya Valiliği, Konya Polis Evi, Bursa Devlet Hastanesi, Türkiye Vakıflar Bankası, Türksoy, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri, Milli Piyango Genel Müdürlüğü, Toprak Mahsulleri Ofisi, Türk Kooperatifçilik Kurumu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), Akdeniz Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi... Ayrıca yurtiçindeki birçok özel koleksiyonda ve yurtdışında, ABD, İngiltere, Almanya, Portekiz, Kanada, Kuveyt, Suriye, Irak, Japonya, Fransa, Türkmenistan, Tataristan, Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan,Yakutistan, Rusya, Tacikistan vs. ülkelerde çok sayıda eseri bulunmaktadır.

İnternetten kopyaladığım bu listeyi okuyunca sevincim şaşkınlığa dönüştü. Kuşağımdan ve gönüldeşlerimden bir arkadaşımız olgunluk çağında gençlik hayallerinin çoğunun gerçekleştiğini görmüştü, yaşamıştı. Türk dünyasının gönül birliği O'nun eserlerinde ve şahsî hayatında eskilerin tabiriyle kuvveden fiile yükselmişti. Asil düşüncelerin hayata geçirilmesi her faniye nasip olmaz. Bu bakımdan Başbuğ talihli bir insandı. Diyarbakır'dan yola çıkıp "ruhumuzu kandıran Tanrı dağından" toprak ve destan kokan hayat sahnelerini yer yer sıra dışı ölçülerle tablolara nakşetmesi kadar, yükselen itibar grafiği de bölücü zihniyete karşı vurulmuş şamar gibi bir cevaptır: Kendinizi Türkiye Cumhuriyeti'nin varlık ve birlik ülküsünden ayrı tutmuyor iseniz, Güneydoğulu Diyarbakırlı olmak bir mahrumiyet değil, bilâkis "pozitif ayrımcılıktan yararlanmaktır.

Töre-Devlet, Ocak yayınlarının pek çok kitap kapaklarını, Bozkurt, Hasret, Genç Arkadaş, Birliğe Çağrı gibi pek çok dergilerin sayfalarında tarihe notlar düşen yazıları süsleyen desenler yanında Mehmet Başbuğ'un KON adlı Kürtçe-Türkçe bir dergiye de kapak hazırladığını biliyoruz. 1980 öncesi Kürtçe yayın yasağına rağmen ülkücü-milliyetçi çizgide bir yayının çıktığını çokları bilmez. Demek ki TRT Şeş gibi Kürdî bir yayın ihtiyacı kırk yıl önce de hissedilmiş. KON Dergisi'nin Ocak 1979'da yayınlanan ilk sayısı kapaktan "Alevisiyle Sünnîsiyle Türkmeniyle Kürdüyle Bütün Canlar Bir Olsun" çağrısı ve "Doğu'ya Uzanan Emperyalist Elleri Kıracağız" ihtarıyla çıkmıştı. Ankara'da basılıp Doğu ve Güneydoğu vilayetlerimize gönderilen bu derginin devletin milletin birliğinden dirliğinden yana tavır alan Kürt asıllı TC vatandaşları arasında heyecanlı bir ilgiyle karşılanmıştı. Başbuğ da daha sonraları çeşitli hayat sahneleri ile tuvallerine yansıttığı bölge insanlarına birlik ve kardeşlik mesajı iletilmesinden ziyadesiyle sevinmiş olmalı...

"Türk Birliği Kızılelma // Bölenin kökü kurusun", "Vatan ne Türkiyedir Türklere, ne Türkistan // Vatan, büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan", "Şu yeryüzü er meydanı // Gönül sevmez her meydanı // Yüreksize yorgan döşek // Koç yiğide ver meydanı", "Baş koymuşum Türkiyemin yoluna // Düzlüğüne yokuşuna ölürüm" diyen Abdurrahim Karakoç, Ziya Gökalp, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Dilaver Cebeci gibi ustalarımızın şairane havalarını renklerle çizgilerle dillendiren Türk resminin Başbuğ ismi olgunluk çağının ilk basamaklarında ebedî istirahatgâhına çekildi. O'nun bu zamansız vedası sanat ve eğitim dünyamız için büyük kayıptır. Daha sağlığında iken eserlerinin posta pullarına işlenmesi kadr ü kıymetinin bilinip takdir edilmesidir ki; bir sanatçı için en büyük mazhariyet olmalı... Başbuğ'dan ders alan, O'nun mesai ve yol arkadaşı olan öğrencileri, arkadaşları O'nun yükselttiği millî sanat bayrağını daha da yükselteceklerdir ümidindeyiz.

Dicle'den akıp, Fırat'tan bakıp ruhumuzu kandırdığımız Orhun'un kaynağına kadar uzanan hayat ve ideal çizgisine imzası ile ölümsüz eserler bırakan Prof. Dr. Mehmet Başbuğ hocayı rahmetle anıyoruz.

Başbuğ'un vefatından tam bir ay bir hafta sonra telefonumuza düşen bir başka acı haberle sarsıldık: "Köksal Göktaş hocamız rahmetli olmuştur. Cenazesi bugün (14 Ağustos 2017 Pazartesi) ikindi namazını müteakip Kepez Hüseyin Alanyalı Camii'nden Erzurum'a gönderilecektir. Değerli kardeşimize Cenabı Allah rahmetini esirgemesin. Mekânı Cennet olsun.- Antalya Türk Eğitim Sen-" Köksal Göktaş sıradan bir

uzman eğitimci edebiyat öğretmeni değil; edebiyatçı-şair bir edebiyat hocasıydı. Özüne, sözüne güvenilir, lider karakterli bir idareciydi aynı zamanda... Biz O'nu yiğit bir Dadaş, mert bir yoldaş olarak tanıdık ve bildik... Makam ve ikbal hesapları ile dostlarını terk etmedi, delikanlı duruşunu bozmadı. Eğilmedi, bükülmedi, yamulmadı... Doğrularını, tercihlerini yükselen trendlere göre ayarlamadı, değiştirmedi... Erzurum ağzını ve yerel kültürünü araştırdı, inceledi, yaşadı, yaşattı. Millî Folklor Dergisi, Eksi Yirmi beş gibi dergilerde, okul bültenlerinde yazılarının çıktığını, bazı şiirlerini video görüntülü olarak sanal ortamda yayınladığını biliyoruz. Kitabı çıkmadı ama, bir şiir defteri olmalı diye düşünüyorum...

Aslen Hasankale (Pasinler'den) 15 Ağustos 1961'de Erzurum'un yeni ilçe olan Köprüköyü Yapağılı köyünde (Mahallesinde) Necmiye hanımdan dünyaya gelen Recep oğlu Köksal Göktaş, ilk ve orta tahsilini Erzurum'da tamamladı. 1978-1981 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve edebiyatı Bölümünden mezun olan Göktaş Antalya Korkuteli Lisesi'nde ilk görevine başladı. Kars Susuz Anadolu Öğ. L. 1994-95 sonrası ve Aksu Öğretmen Lisesi'nde, Antalya Karatay, Atatürk Endüstri Meslek, Mehmet Zeki Balcı Teknik Liselerinde idareci-öğretmen olarak görevini sürdürdü. Göktaş, Erzurum Halk Kültürü üzerine yaptığı araştırmalarıyla da tanınıyordu.

Babacan tavırları ile sevgi saygı gören Köksal hocanın cenazesinde, yakıcı sıcak ve tatil mevsimine rağmen cami avlusunu dolduran öğrencileri ve mesai arkadaşları hüsnü kalple iyiliğine şahadet ettiler. Haklarını helal ederken gözyaşlarını tutamayanlar vardı. Vefatından hemen sonra "Uluslararası Mengen Aşçılık ve Turizm Festivali" kapsamında düzenlenen aşçılık yarışmasına katılan öğrencisi Doğukan Karataş ve ekibinin O'nun adına yarışacaklarını söylemeleri ve kazandıkları ödülleri Köksal Göktaş hocalarına armağan etmeleri de vefakârlık örneği olarak dikkat çekti. Öğrencisi olmuş genç öğretmenlerin yayınladıkları onlarca saygı mesajlarından bir örnek, O'nun iz bırakan eğitimci şahsiyetini göstermeye yeter:

"Ölüm bir son değil başlangıçtır. Ölen de yok olmaz. Allah sevdiği kullarını yanına alırmış." diye bir paylaşım yapmıştı aylar önce bir arkadaşının vefatından sonra. Bu kadar kısa bir süre sonra aynı düşünceleri sizin için söylemek bizleri çok üzdü hocam. Her zaman bir öğretmenden çok daha fazlası oldunuz bize, fikirleriniz her zaman yolumuzu aydınlatan bir ışık oldu. Mustafa Kemal'in açtığı ve sizin bize öncülük ettiğiniz bu yolda sizin arkanızdan gelmek ne büyük gurur..

Hakkınızı helal edin hocam, mekanınız cennet olsun.. Ayşegül Kiriş.

Öfkesinde bile tebessüm silinmeyen gülen yüzünden ülkücü mücadele ve yaşama azmi okunan Dadaş; hangi acıları attın ki içine yüreğin öylesine zamansız infilâk ediverdi.. Cümle sevenlerini, seni bir baba gibi gören öğrencilerini, sana reis diyen yol arkadaşlarını mahzun ve boynu bükük bırakıp gidiverdin ansızın... Biliyoruz; ecelin vakti şahsîdir; lâkin onca pörsümüş adam dünyaya ve kendilerine yük gibi dururken ölümü sana yakıştıramadık bir türlü... Dileriz ki kahramanlarınla ahret komşusu olasın.

Köksal hoca çağlayan ırmaklar gibi sessiz ve derinden için için ağlayan bir âşık şairdi aynı zamanda... Bayrağına, toprağına, imanına sevdalıydı... Yıllar önce maille gönderdiği birkaç şiirini saklayamamış olmama yanarım... O'nu bir küçük şiiriyle ve Fatihalarla uğurlayalım:

"Bu gece üşüyorum
Pencerenin bir kenarında ben//Bir kenarında yalnızlığım
Umutla bekliyoruz gelmesen de sen
Ah benim aslan Naz'ım //Arsızım //Bekliyorum işte //Kararsızım
Nüksetti yine yürek sızım //Kalp ağrılarım, ince sızım
Kirpiklerinde gece suskun //Yıllar yorgun
Bir de yüreğimde kanayan yokluğun
Bu gece üşüyorum //Üşüyorum bu gece..."

Ruhun şad, mekânın cennet olsun koca Dadaş Köksal GÖKTAŞ hocam.

KİLİS'E HASRET

MUSTAFA ALPAYDIN

Akpınar Zoppun da suyun akışı
Tekye Camisinin mihrap nakışı
Senin hasretinle geçirdim kışı
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

Aktarların satar nane zencefil
Yaban ellerinde kaldım sersefil
Kamer şahit olsun yıldızlar kefil
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

Karnebi yolunda yemyeşil bağlar
Kuzey batı yönü dumanlı dağlar
Sılama hasretim içim kan ağlar
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

Peynirin mayası kaymağın hası
Bereket timsali buğday tarlası
Damağa tad verir Kilis Tavası
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

Ayrılığın odu sinemi yakar
Her gece beynimde şimşekler çakar
Gurbete çıkmaya oldum tövbekâr
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

Dertlere devadır işleyen zaman
Vuslatın bayramdır ayrılık yaman
Özlem ateşiyle yandım elaman
Döneceğim sana güzel Kilis'im.

GEÇ KALINMIŞLIĞIN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİNDE "SIĞIR" OLMAK

ANDAÇ

Televizyon haberlerinde adli olayları seyrederken, zanlıların çoğu zaman yüzlerini gizlediklerine hemen hepimiz şahit olmuşuzdur. Her geçen gün sayılarının hızla çoğalması karşısında; geç kalınmış gibi görünse de, bu davranış biçimini; aynı zamanda yaklaşan kurban bayramı dolayısıyla ekranlarda sığırların boy göstermesinin çağrışımında onlarla ortak noktalarını yazımın konusu yaparak değerlendirmem kaçınılmaz oldu.

İnsanın öyküsünün şekillendiği ve derinliğinin bulunduğu zemin yüzündedir. Bir bebeğin yüzünden bir ihtiyarın yüzüne kadar sonsuz izdüşümleri toplamıdır. Sadece insanın değil, aslında bütün nesnelerin ve varlıkların da birer yüzü vardır. Ve insanın varlığı yüz sahibi olmanın başarılı veya başarısız mücadelesiyle doludur ve nefes aldığı zeminde hafızalardır. Yüzü olan, yüzünü çelişiksiz taşıyabilen, yaşıyor olmanın vazgeçilmez iç bilgisine varmış sayılır. Tabii ki insan olmanın kolay olmadığının bilinciyle ve taşıdığı erdemleriyle ancak o hedefe varabileceğinin de farkında olmalıdır. Değerlerimizi daha iyiye daha güzele taşımak insan olmanın gereğidir. İnsan, kalıtımsal, deneyim, çevre, bilinç, bilgi sayesinde merhameti de işin içine katarak, bu vasfın en iyi temsilciliğini yapan kişidir ve insanın birlikte olduğu büyük bir ruhun varlığına inanır. Aynı zamanda toplum içinde gelişimini, kalitesini dışarı çıkartarak uyum içinde yaşam iradesini kullanır, hayatını ancak böylelikle anlamlı kılabilir. Bunun için de insan olarak; hiç hesaba oturmadan birinin yükünü almaya; sevapmış, ödül almakmış, kazanç adına umutlanmadan ve bir bütünün parçası olduğuna inanarak yapabilmelidir.

Bütün bunlar, insanın içinde var olduğu ve eyleme dönüştürebildiği bu değerler manzumesi bir tarafa bırakıldığında, çıkacak tabloda, deyimle madalyonun diğer yüzüne baktığımızda, insanlıktan utandıranlar karşımıza çıkar. Aslında herkesin böyle olmasını bekleyemeyiz. İnsanın yüzüyle dünyaya yaydığı etkiyi; birden yüzlerin aradan çekildiğini, insanın yüzsüzleşip başka bir şekle büründüğünü düşününce, silikleşmeye uğradığını anlayabiliriz. Tabii böyle olunca da dünya hatta evren, var olan ve olmayan her şey yalnızlaşarak, anlam kaybına uğrayıp kaybolmaya başlayacaktır. Artık o saatten sonra kaygı duymakta kaçınılmaz olur. Karmaşa, köşelerde hain tuzaklar, hırs ve tamah yollarda dolanmaya; gün ise, aydınlığında kararmaya başlamıştır. Bu eylemleri seçenlerin Nietzsch'nin; "İnsanın bütün eylemleri kendine yöneliktir, bütün hizmetleri kendine hizmettir. Bütün sevgisi kendini sevmesindendir." Ego alt yapılı sözünü en iyi anlayıp uygulayanların yüzlerinin silikleşmeye başlamış olduğunu görürüz. İnsanın aklından, vahşiliği akla getiren katı yüreklerine bakarak; "sizin hiç vicdanınız yok mu? Sizin hiç merhametiniz, hakkaniyet duygunuz yok mu?" demek isteği geçer. Bütün bunlar erdemli olmanın temel taşları değil midir? Onlar, bir bütünün parçası oldukları halde ortak sevinç, ortak kaderin varlığından bi-haberdirler ve gelişimden, bilinçten ve güvenilirlikten yoksundurlar. Kişisel olarak da kendilerini geliştiremezler. Eylemlerinde bağımsızlığı seçtiklerine de şahit olduğumuzda, kendilerinden artık utanmıyor olmaları gözler önündedir. Dar alandaki sıkışık hayatları, yanlarında hep olumsuzlukları taşırlar. İlkel beyinleri çok iyi çalışır, koşullanmaları işkembe ve öfkenin ötesinde, kan dondurucu bir güven duygusunun yanında giderek etkili olan egosunu beslemek vardır. Karşısındakini küçük düşürme gayreti yükselmelerini sağlar! (başarı öyküsü) Onun için, varlığın her türlüsüne saldırı doğaldır! Boynuzlarının dışa vuruşların tahripkâr ve yıkıcı olmaları da kaçınılmazdır. Düşünceleri kirlenmişlerin eylemleri de kirli olur, ayak izleri silinemez, insana ve tabiata her türlü zarar veren birinden, geleceğe önem vermesini beklemek de saflık olur. Ateşten çıkartılan bir kömür gibi, onların davranışları da bizim içimizi, her zaman acıtır.

Hiçbir zaman kuğu olamayacak çirkin ördek yavrularına benzeyen bu yaratıklar iş başında; geçmişten emanet bırakılan tarihi eserler gibi ortak değerlerimizi tarumar ederken, deniz, orman, su ve hava gibi tabiatı yıkıma uğratma gayretlerine de şahit oluruz. Acılar bizi bir dizi sualler yumağıyla baş başa bırakır. Bu büyük kötülük acaba nereden geliyor? Hangi kökten, hangi tohumdan büyümüş? Bizi kim öldürüyor? Rahatlıkla nasıl canımızı alıyorlar? Kim ışığımızı, hayatımızı çalıyor? Ruhları neyle besleniyor? Onların içindeki bu ateşi kim yaktı? Kim düşebileceğimiz durumu görüp de alay ediyor? Birilerini yok edince dünyanın çıkarına mı? Çimenlerin büyümesine, güneşin parlamasına bir katkıları var mı? Görünen karanlık onlardan mı besleniyor? İyilik ve güzelliklerin dikkatsizce harcamalarına ne sebep oldu? Gibi bir yığın suallerinin karşısında cevapları arar dururuz. Yaklaşan faciayı, kehanetler ve önseziler haber vermediği gibi, yaşanan olayların çoğalmasını miskin bir kaygısızlık içinde vicdan duyularımız körelmiş olarak seyretmekten başka bir şey gelmez elimizden. Keşke içlerinde bir şeyler gülümseyebilseydi düşüncesinin olmazlığına inandığımdan, saf duygum karşısında yüzümde acı bir tebessüm belirirken gülümsedim. Şili'deki Atacama Çölü'ne bu güne dek hiç yağmur yağmadığını okuduğumda, çağrışım hemen karşımda beliriverdi. Tıpkı, bu gibi insanların yüreklerde merhamet, vicdandan hiç eser bulunmadığı gibi... Bütün bunlara karşılık, onların gözlerinin içine her baktığımızda, ısırmak üzere olan bir çıngıraklı yılan ifadesini görür; **"seni karanlığa götürecek eylemlerine gözlerin şahittir. Ve onlar senin yolunu asla aydınlatamayacaklardır."** Demek geçer içimizden.

Bu acıları şimdilerde daha çok duymaya başladığımdan bu yana, bazı örneklerle konuyu deşmeye karar verdiğimde; yüzün, insanın kaderi olduğu kadar aynı zamanda trajedisi de olduğunu vurgulayabilmeliydim. Aslında olumsuz örneklerin üzerinde, boşlukta yüzen bir hayalet gibi onlara dokunmadan yazımı tamamlamak istiyordum. Zira hangi örneğin daha önemli olup da satırlar arasında sıra

kapma yarışmasına dönüşeceği gün gibi aşikârdı. Karmaşaya sebep vermeden, satırbaşlarıyla da olsa birkaç örnek vererek yüreğimi soğutmak isterim.

Yüzlerin kaybolmaya başladığını; çevremiz kadar, gündelik sıradan sürüklediğimiz hayatın içindeki keyiflerimizin başında gelen insan yüzleriyle dolu televizyon iyi bir örnek gibi karşımızda durur! İçerik olarak zayıfladıkça yüzlerdeki anlamın kaybolduğunu çok rahatlıkla görebiliriz. Hemen her devirde toplumu bilinçlendirme, geliştirme, doğruya yönlendirme adına, fazla da bir şey yapılmadığı görülür. Bilim, sanat, kültür ve geliştirme adına ne yapılmıştır? İnsanı geleceğe mi taşımıştır? Kesinlikle hayır. Diziler afyondur artık. Yarışmalar ise sulu eğlence kaynağıdır. Ateş böceği gibi tek-tük kaliteli programlar ise, yetmezliğinde göz kırpmayla var olma savaşı içindedirler. Programların bir çoğu önceliklerinde paraya giden yolu aydınlatma adına renkli ışıklarını yansıtmışlardır. Teşhire dayalı mutluluk arayışı, başarı hırsını, yaşama sanatına çevirme gayretlerine benzetmişlerdir. Onları sosyal medyada sadece seyrederiz, kahır yüklensek de susar, değişen bir şey olmayacağını biliriz.

Kalitenin giderek artması beklenirken, sanki yangının tarumar ettiğini şaşkın bön bön seyre daldığımızda; bir kaçış gibi geçmişin güzel anılarına sığınma ihtiyacı duyulur. Zira kaygı artık hep yanı başımızdadır. Geçmişte, en azından klasiklerle süslenmiş diziler, sürükleyici ve seyredilebilir iyi filmler, güzel kaliteli müzik programları, toplumun ihtiyacı olan bilgi yüklü açık oturumlar, buluşulan ortak noktalar olurdu. Kim bilir belki de bana o zamanlar öyle gelirdi.

Şimdilerde artan bir hızla gazap ateşine bürünmüş programları, dizileri, eğlence yarışmalarıyla kalite erozyonuna uğradığı yetmiyormuşçasına, haberlerde de insan manzaralarının hemen her alanda çoğunlukla tehdit kaynağına dönüşmesi de yadsınamaz bir gerçek olup çıktı. Akıl ve vicdan, yerlerini nefis ve egoya bırakıp ortalıktan çekildi, hemen her gün yaşam stilini ve standartlarını ekranlardan keşfetmeye heves eden arayışlar içinde kaybolundu. Tabii bu durumda da gelişimin sınırını, bir kol boyunu geçmeyenlerin ufku, geniş düşüncelere ne kadar yakın olabilirdi ki?

Barut fıçısı gibi, her an yıkıma müsait insan manzaraları, iç karartıcı eylemlerinin tesiri altında kalması neredeyse doğal olmaya başlamış, artarak çoğalması sonucunda da beraberinde taşıdığı, gelecek adına beslenen umut ise çaresiz küçüldükçe küçüldü.

Yazımın konusu olarak belgesellere sığınma durumunda kalmadan seçimimi yapmıştım. Sığırları seçmemde bu yukarıdaki bahsettiklerimin bir rolü var mıydı bilemem! En iyisi yazıp kurtulmamdı.

Yaşama başlarken hepimiz masumduk! Sonraları neler olduysa insandan sığıra kadar kademelerde kaybolup gidenlerimizin sayısı kendi aralarında yarış edercesine günden güne hızla çoğalmaya başlamış; değerleri, erdemleri önemsemeyi unutanlar sarmıştır etrafımızı. Zira onlar, hiç sevilmeyen bir mevsimin kaçınılmaz belirtisi gibiydiler. Bu yaratıklarla sığırlar arasındaki benzerlikler, mecaz anlamıyla bakıldığında oldukça yakınlık gösterirler. Bu uyumdan nasibini alamayanlar, sığırın mecaz ifadelerini özelliklerine katarak yaşamlarını geliştirerek sürdürürler! Sonuçta başarılı olamayan, sığır gibi güdülen olmak durumunda kalırlar. Onlarla birlikte yaşarken, iyi şeyler umabilme ihtimalleri de oldukça zayıftır.

Nimetlerden faydalanmak için uzanıp, daha doğrusu yayılıp geviş getirirken düşüncelere dalan; tarumar edeceği hayatları, öfke ve hırs söndürme yollarını düşünerek veya ani patlayarak eyleme geçirmeye başlayan bu yaratıkların, sakin ve zararsız insan biçimindeki görüntüsü aslında yanıltıcıdır. Onların merhametten yoksun bu alicengiz dalaverelerine, hilelerine ve düzenbazlıklarına fırsat tanıyanların, görmezden gelenlerin, şimdi kim bilir belki de kemikleri sızlıyordur veya sızlayacaktır. İnsanın İsmet Vasfının bile abartılı makyajla ne hale geldiğini gözlemlediğimizde bize sadece 'vay halimize' demek kalır. Kim oldukları ve ne yapmayı hedeflediklerini pek de gizleme gereğini duymayan bu yaratıklar, başat rol üstlenmeyi severler. Eylemlerinde sesleri yükselir, saldırgan olurlar. Örneklemede sığırı seçmemdeki gaye şimdi daha da belirginleşmiştir. Geviş getirenlerden boynuzlu, büyükbaş namıyla evcil olmalarındandı ve maalesef aramızda rahat rahat dolaşarak evcil unvanının şemsiyesi altına sığınırlar. Bu durumdan acı duyanların ise, düşüncelerini bir umutsuzluk duygusuyla uyuşturmaktan başka bir şey gelmez ellerinden.

Sığırların bulundukları ortamda, erkekler hemen her zaman başı çekerler. Bir boğa gibi önüne gelene saldırmaz görünse de, ilk fırsatta boynuzlarını yakınındakine dürtebilir, cüssesiyle korku kaynağı olurlar. Sakin görünümü altında, hızla asabi, saldırgan oldukları gibi, eylemlerini 'ne yaptığımı bilmiyorum'a bağlayabilirler. Bu arada, bu zavallı gariplerime haksızlık ettiğimiz olmuyor da değildi! 'Hayvancılık ülkemizde yeteri kadar gelişmiyor' diyenlere inat ekolojik şartlarda artarak, zarar ve yıkımlarıyla birlikte çoğalırlar.

Şimdi mağaradan başlayan insan yolculuğu sonunda, o mağarada kalmayı seçen, Mensa Zekasından (insan zekasının bu güne kadar ulaşabildiği en yüksek nokta) bi-haber bu kabileye biraz daha yakından bakalım.

İğdiş edilmiş erkek sığıra öküz denir. Öküz sözcüğünün ağız dolusu bir söyleyişi var, dolu dolu bağırıyorsun örneğin, öküüüüüz! İnsan gibi görünenlere daha çok kullanırız. Elbet aptal, cahil, söz anlamayan, duyarsız ama bir o kadar da çok inatçı. Bilmeden inat etmek öküz denmeyi kolaylaştırır. Suratınız küçümser bir anlamın ifadesini alabilir. Öfkeyle söylemek olasılığı her zaman vardır. Öküzün kaba kuvveti, kabalığı da içerir. Türkçede bir kişiye (genellikle erkeğe) kaba derseniz, öküz anlamını tam olarak veremez. Öküz dediniz mi cuk oturur anlamı. Ancak düşünüldüğünde ayı daha çok kaba kuvveti tam anlam olarak verirken, öküz daha çok bilinçli kaba kuvvet gibi görünüyor. Yani hem bilgisiz hem de dikine dikine giden!

Gerçi insanımız, öküzün gerekli ve öncelikli olduğu tarım devriminde, (sıkıntılı bir ifade olsa da)

şartların zorladığı, kadından daha öncelikli olduğu bir devir de geçirmiştir. Buna karşılık bilinçlenememiş kadınlarımız, ikinci planda kalmış gibi görünseler de kendi sığırına yön veren gayretlerini esirgemez; var olma savaşında, başarılı olamasalar da onların üzerinde sığırtmaçlık görevini sürdürürler. Hem de hak etmedikleri boynuz darbelerini bekleyerek...

Günümüze yaklaştığımızda toplum içinde gereksinim duyulmasa da öküzler; görgüsüz, yeteneksiz, bön bön bakar, gamsız, vurdumduymaz, hımbıl görünüşleriyle aramızda, varlıklarını sürdürmeye devam ederler. Yaşama sanatının diğer icracılarından başka, bu yaratığa baktığımızda; işkembesinin ve de güdülerinin peşinde sürüklenen ve aşağılık düşünce duygularının yol göstericiliği eşliğinde, hayat karartanlar (kadın ve çocuk başta olmak üzere) hemcinslerine yaşamı çok görürler. Ve giderek çoğalmalarını, şaşkınlık ve öfke yumağına sararak umursamazlıkla seyreder; susup ne zaman kendisine sıra geleceğini bilemeden, boynuz darbelerini bekleyerek, bu asalaklarla yaşamak zorunda kalınır. Sürü büyüdükçe zarar, yıkım artarak çoğalır. Sonunda da toplumsal güvenin hızla erozyona uğraması kaçınılmazdır. Bu gibi insanlar, başkalarından her türlü yararlanmak için ruhlarını o kadar sık satmışlardır ki, vücutlarını müşterilerine satan hayat kadınlarının hiçbiri satış konusunda onlarla boy ölçüşemez! Yeri gelmişken atasözü, deyim ve birleşik fiillere bir göz atalım. " Öküz gibi, öküz gibi bakmak, öküz öldü ortaklık bozuldu, öküzün trene baktığı gibi bakmak, öküze boynuzu yük olmaz, öküzün altında buzağı aramak" ilişki bağlamında dil birlikteliğinde de örneklerde olduğu gibi onların izlerine rastlanılır.

Buzağı: Yeni doğmuş, ana sütüyle beslenen sığır yavrusudur. İnek ise, dişi sığırdır. Mecazi anlamı: Aptal, bön öğrenciler arasında çok çalışana takılan lakaptır. Çift sürmekte, kağnı çekmede kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş(hadım) edilmiş erkek sığırın da vazifesi budur.

Sığırın mecaz anlamı, kaba-saba ve anlayışsız kimse olarak bilinir. <Anlayışsız- vicdansız> benzetmeleri bu yukarıda bahsettiğimiz canlılara bir haksızlık olarak da görülebilir. İnsanı utandıracak eylemleri yapanlara sığır demek aslında yanlıştır ve adil bir tanım sayılamaz. Canıyla, kanıyla daha doğrusu hemen her şeyiyle insana hizmet eden bu canlılara kaba, saba, anlayışsız yakıştırmaları pek de insanca bir davranış olmamıştır. Kim bilir belki de kendilerine benzeterek aradan sıyrılmaya çalışırlar. Kendi dünyalarında onlara biçilen rolü üstlenmişler; bir tutam otun peşinde yaşam savaşıyla uğraşırlar, boynuzlarının kudretiyle iri vücutları engelleri aşarak ağır adımlarla ilerlerler. Hem de benzetilmekten korktuğu insan denen varlıklara her şeyiyle faydaları dokunarak...

. Umudun zayıfladığı yolda ilerlemiş yazımın sonunda, ironi gibi görünse de; sığır örneğini yakıştırdığımız insan, bu davranışlarının sonunda; dünya kurulduğundan beri, insanın insanı öldürmesiyle ancak ikinci sırayı alabilmişler, birinciliği sivrisineğe kaptırdığının notunu da düşelim!

İnsan doğduğunda dünya; 'seni tanıyorum' demiştir. Nasıl tanındığına da eylemleri yol gösterici olur. İnsanı öldürmesiyle ikinci sırayı alan bu insanın sığır ön adıyla, yaşıyormuş gibi yaparken, bir gün geldiğinde, diğer insanlar gibi onlar da öleceklerdir. Lakin kişinin adı tamamen unutulduğunda gerçekten ölüm onları artık yok etmiştir. Onlar için hak ettikleri son budur. Bildiğim bir şey varsa o'da; bizler hatırladığımız sürece, sevdiklerimizin hiç ölmeyeceğidir ve doğru olan da budur.

GECİKMİŞ BİR SEYAHAT YAZISI

MUSTAFA AKBABA

Ağustos ayı sonunda Balkan memleketlerinden bazılarına yapacak olduğumuz seyahat hazırlığını yaparken, 2008 yılının Temmuz ayında gerçekleştirdiğimiz ve hâlâ tadı damağımda olan o güzel gezi için bir yazı kaleme almadığımı fark ettim. Halbuki 2008 yılı Ocak ayından itibaren neşrettiğimiz NEVZUHUR'da her şey hafızamda tazeyken, sıcağı sıcağına bir seyahat yazısı hazırlayıp okuyucularımızla paylaşabilirdim.

Aradan uzun zaman da geçmiş olsa, Eylûl sayımız için bu seyahatle ilgili intibalarımı kaleme almayı uygun gördüm. Yapacak olduğumuz seyahat sonrasında yazmayı ümit ettiğim yazıya da bir girizgâh olur diye düşündüm. Çünkü, yapacak olduğumuz seyahatte görecek olduğumuz bazı yerleri o seyahatimizde de görmüştük. Arnavutluk'un Başşehri Tiran, Karadağ'ın Liman şehri Kotor ve Bosna-Hersek'in önemli şehirlerinden olan Mostar bunlar arasındaydı.

Hafızamı tazelemek amacıyla o seyahatle ilgili notlarımı ve fotoğrafları çıkartıp gözden geçirdim. Video kasetlerini de izleyerek o günleri tekrar yaşadım. Gerek yurt içi, gerek yurt dışı seyahatlerimde not tutmayı, bol fotoğraf çekmeyi ve video kaydı yapmayı âdet edinmişimdir. Bu konuda oldukça zengin bir arşivim oluştu. Hem arşiv oluştu, hem de hatıralar zapt u rapt altına alınmış oldu.

Her neyse, biz şimdi Adriyatik Denizi Dalmacya kıyılarında yaptığımız o seyahate dönelim.

1965 yılında yapılmış ve 2006 yılında yenilenmiş olan Hırvat gemisiyle, 19 Temmuz Cumartesi günü saat 18.00 de İzmir Alsancak Limanı'ndan hareket edildi. Geminin uzunluğu 117 metre, genişliği ise 17 metre idi. Uzunluk ve genişlik bilgilerini özellikle yazdım. Zira gemi Corinth (Korint) Kanalı'ndan geçecekti. Büyük bir geminin bu kanaldan geçmesi mümkün değildi. Bütün bir gece yol aldıktan sonra ertesi günü öğle saatlerine doğru Korint Kanalı girişine gelindi.

Korint; Attika ve Mora Yarımadası arasındaki kıstağın adı. Uzun yıllardan beri bu kıstak kazılıp açılmak istenmiş, ancak 1893 yılında gerçekleşmiştir. Panama Kanalı'nı da açan iki Macar mimarının hazırladığı bu proje ile rota 250 deniz mili kısalmıştır. Kanalın uzunluğu 6300 metre olup kenarlarındaki duvar yüksekliği 60, genişliği 22, derinliği 8 metredir.

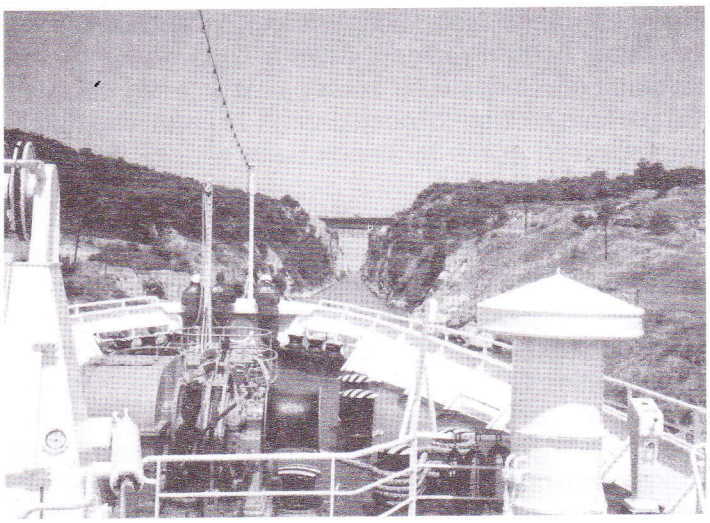

CORİNTH KANALI

Kanal, önde bir kılavuz tekne eşliğinde geçiliyor. Geçiş esnasında gemi ile kanal duvarları arasında sağda (sancak) ve solda(iskele) 2,5 metre mesafe bulunuyordu. Derinliği de 8 metre olan bu kanaldan ancak bugünkü transatlantiklerin yavrusu durumunda olan gemiler geçebiliyor. Büyük gemiler Mora Yarımadasını dolaşmak mecburiyetinde kalıyorlar. Bunlar 250 deniz mili fazla yol kat etseler de motor güçleri dikkate alındığında zaman olarak fazla bir kayıpları olmuyor.

Korint Kanalı'ndan geçmek bizim için her zaman hatırlayacağımız bir güzellik oldu.

Seyahatimizin üçüncü günü olan 21 Temmuz Pazartesi öğle 12.00 gibi Arnavutluk'un liman şehri Durres'te idik.

Durres; Arnavutluk'un tarihî dokusu bozulmamış en çekici turistik köşelerinden biri. Durres'ten kara yolculuğu yaparak deniz seviyesinden 560 metre yükseklikte ve Sarı Saltiku Dağları'nın eteklerinde bir ortaçağ kasabası olan Kruje'ye ve Tiran'a uzandık. Tiran Meydanında bulunan Osmanlı eseri, süslemeleriyle ünlü Ethem Bey Camii ve yanındaki saat kulesi bize ' merhaba, hoş geldiniz' diyordu. Tiran'dan tekrar Durres'e döndük.

Dönüş yolunda uğrayacağımız Kotor'u pas geçip yola devamla 22 Temmuz sabahı Hırvatistan'ın Dubrovnik şehrine geldik. Unesco Dünya Mirası Listesi'nde ve Avrupa sosyetesinin gözbebeği olan bu şehrin her noktasında tarihi soluyorsunuz.

Öğleden sonra 13.30 gibi Marco Polo'nun doğduğu Korcula Adası'na doğru yol alındı. Beş saat kadar sonra Korcula Adası'ndaydık. Burası şirin güzel bir ada. Marco Polo'nun evi de müze olarak ziyaretçilere açık. Arzu edenler ücreti mukabil girip gezebiliyor ama bunun için biraz kuyrukta beklemeniz gerekiyor.

23 Temmuz sabahı Hırvatistan'ın Split Şehrine ulaştık. Dalmaçya sahillerinin nazlı prensesi Split hayranlık uyandıran bir tarihî geçmişe ve tabii güzelliklere sahip. 1700 yaşındaki bu yaşlı ama dinamik şehir, Unesco Dünya Mirası Listesinde olan Diocletian Sarayı'nı da bağrında bulunduruyor. Roma İmparatoru Diocletian'ın yaptırdığı bu sarayın tarihi 3. Yüzyılın sonuna dek uzanıyor.

Buradan yine bir kara yolculuğu ile Bosna-Hersek'in Mostar Şehrine gidildi. Şehrin ortasından geçen Neretva nehri üzerine, Mimar Sinan'ın talebelerinden Mimar Hayreddin tarafından 1566 yılında inşa edilen Mostar Köprüsü 1993 yılının Kasım ayında Hırvat topçularının atışları sonunda yıkıldı. Türkiye Cumhuriyeti başta olmak üzere, Unesco ve Dünya Bankası'nın da desteğiyle bir Türk firması tarafından yeniden inşa edilip 2004 yılında tekrar aktif hâle getirildi. Pek çok Osmanlı yapısının bulunduğu Mostar'da Koski Mehmed Paşa Camii de mutlaka görülmesi gereken tarihî bir eser.

MOSTAR KÖPRÜSÜ

Mostar Şehrini gezdikten sonra tekrar Split'e dönüp akşam saatlerinde limandan ayrılarak dönüş yolculuğuna başlamış olduk.

24 Temmuz sabahı Karadağ'ın liman şehri Kotor'da idik. Derin bir fiyortun ucunda, dik yamaçların altına gizlenmiş olan şehir Ortaçağ'a ait önemli izler taşıyor.

SPLİT ŞEHRİ

Öğle saatlerinde Kotor'dan ayrılan gemimiz bir gün sonra, yani 25 Temmuz Cuma günü akşamüzeri tekrar Korint Kanalı'ndan geçerek yoluna devam etti.

27 Temmuz Pazar günü saat 11.00 gibi de İzmir Alsancak'taydık.

Fazla teferruata girmeden ana çizgileriyle aktarmaya çalıştığım bu seyahatte Korint Kanalı, Dalmaçya sahillerinin güzelliği ve gördüğümüz şehirler unutulmaz hatıralar bıraktı.

Bu seyahatten unutamadığım bir şey de gemide, her öğle ve akşam yemeklerinde makarnanın değişik pişiş şekillerine göre isim değiştirerek masamıza gelmesidir.

Yine bu seyahat söz konusu olunca hemen hatırlayıverdiğim, ancak bizden sonra cereyan eden, yani bizi doğrudan ilgilendirmeyen bir başka hadise daha vardır ki bunu belki bazı okuyucularımız da hatırlayacaklardır.

Geminin bizden sonraki veya ondan bir sonraki seferinde yüklenici firma ile gemi şirketi arasında çıkan bir ihtilaftan dolayı gemi Adriyatik'te demir atıp seferini durdurdu. Devlet yetkilileri araya girip duruma müdahale ettiler ama yolcular birkaç gün o küçük gemide mahsur kalmış oldular.

ALLAH BÜYÜKTÜR HOCAM...

TUNCER GÜNAY

10 Mayıs 1997... Milli Eğitim Bakanlığı'ndan öğretmenlik atama yazısı gelir gelmez eşyalarını hazırladım. En geç 15 Mayıs'ta Van Millî Eğitim Müdürlüğü'ne gidip "Ben geldim." dememiz ve Bakanlıktan aldığımız atama yazısını teslim etmemiz gerekiyordu.

Beni Van'a uğurlamaya kimse gelmedi. Eşimle ilişkilerimiz çok bozulmuş, artık adı konmamış bir boşanma sürecine girmiştik. Birbirimizden aylardır ayrıydık. O, annesinin evinde kalıyordu. Bu nedenle otobüs terminaline yalnız başıma gitmek zorunda kalmıştım. Sabah çocuklarımı öpüp koklamıştım. Yine de metin ve olgun davranarak eşimle, anne ve babasıyla resmî ve soğuk bir havada da olsa, fazla muhabbete girmeden vedalaştım.

Oradan A.Ş.T.İ' ye (Terminal) geçtim. "Van Gölü" firmasına ait bir otobüsle, saat 11.00'de yola çıktık. Otobüste benim gibi atamaları Van'a yapılan 5-6 kişi daha vardı. Onları uğurlayan, arkalarından ağlayıp gözyaşı döken bir sürü insan vardı. Anneleri, babaları, eşleri, kardeşleri ve diğer akrabaları... Ben ise yapayalnızdım. Birbirleriyle hararetli bir şekilde vedalaşanlara bakıp çok hislendim. Boğazım düğümlenmişti sanki. Otobüsün camına başımı yaslayıp onları seyrederken, gözlerimden süzülen gözyaşlarına mani olamadım.

Otobüs hareket ederken, her şeye rağmen belki eşim ve ailesi bir sürpriz yapıp beni uğurlamaya gelmişlerdir diye perona bakmadan edemedim. Gelmemişlerdi... Kayseri'ye varana kadar hiç konuşmadan, başımı cama dayayarak sessizce ve dalgın dalgın oturmamın nedeni de buydu. Nelerle karşılaşacağımızı bilemediğim bir Doğu macerasına böyle uğurlanmadan, moral verilmeden yapayalnız bir şekilde gönderilmek beni çok üzmüş ve kederlendirmişti.

Yola çıkarken çok ciddî bir meselem vardı; parasızlık... Bu nedenle çok tedirgin ve huzursuzdum. Epey zamandır işsiz olduğum için, yola çıkarken yol parasını, bugün Yeniçağ Gazetesi'nde yazan Servet Avcıadlı gönül dostu bir arkadaşımdantemin etmiştim. Bu paranın bir kısmını çocuklarıma ve kendisine harçlık yapması için eşime bırakınca bana sadece yol parası kalmıştı.

Bu parayla anca Van'a ulaşabilecektim ama oraya vardıktan sonra ne yapacaktım? Parayı nasıl ve nereden bulacaktım?

Otobüsümüzün saat 11.00'de hareket ettiğini söylemiştim. O kadar sessiz ve dalgındım ki, Kırşehir'i geçip Mucur'daki Dinlenme Tesisi'ne girdiğimizi anlayamamıştım. Burada yarım saat kadar mola verildi. Lokantanın bitişiğinde küçük ve şirin görünümlü bir bina mescit olarak tanzim edilmişti. Ezan okunuyordu. İçimden gelen bir ses beni mescide sürükledi. Oracıkta akan bir çeşmede abdest alıp öğlen namazı kıldım. Devamlı namaz kılan birisi değildim. Ara sıra Cuma namazlarını kılardım, o kadar... Ancak o gün içimden öğlen namazını kılmak isteği geldi. Bir sığınma, güçlü bir dala tutunma ve manevî bir destek arama ihtiyacı ile hiç aklımda yokken mescide yani Allah'a (c.c) yönelmiştim. "Allah'ım, Van'da bana yardım et, işlerimi rast getir. Beni belâdan, şerden, hırdan, gürden, PKK'dan ve her türlü pislikten uzak tut. Geride kalan çocuklarıma, aileme himayeni esirgeme ya Rabbim." diyerek dua ettim. Bu küçük mescitde kıldığım namaz beni çok ferahlatmış ve içime huzur vermişti. Huzur dolu bir ruh haliyle bir bardak çay içtim. Çay çok güzeldi. Herhalde Mucur'un suyundan olsa gerekti. Mucur'dan hareket ettikten sonra bir daha Kayseri'ye kadar hiç mola vermedik.

Otobüsümüz, Kayseri Terminali'nde gereğinden çok fazla oyalandı. Yolcular indirildi. Yerlerine daha ilerilere gidecek olan yenileri bindirildi. Kayseri'den binen yolcuların profilleri de değişiverdi tabii. Daha bakımsız ve çelimsiz, kararmış kavrulmuş tenli, kirli ve pejmürde kılıklı yolculardı bunların çoğu. Kirlenmiş, parçalanmış battaniye ve yorganlarını denk yapıp sımsıkı bir şekilde bağlamışlardı. Piknik tüpleri, naylon su bidonları, leğenler, kova ve ibrikler manzarayı tamamlıyordu. Hepsi kirli, kırık dökük eşyalardı. Hatta su ve meşrubat konulan pet şişeleri bile yanlarına almışlardı. Bunları gittikleri her yerde kolaylıkla bulabilecekleri halde yanlarına alıp da yük etmeye ya da otobüste gereksiz yere kalabalık oluşturmaya ne gerek vardı sanki... Yanlarında koşturup duran, ağlaşan, burunları akan, ayakları ve altları çıplak ya da pasaklı, paralanmış giysiler içinde, günlerce yıkanmadıkları için yüzleri, saçları ve elleri kir içinde olan, büyük bir yoksulluk ve yoksunluk öyküleri taşıyan küçük çocuklar da vardı ve denklerinin üzerinde hiç konuşmadan oturan ebeveynleri onlar hiç yokmuş gibi gayet rahat ve umursamaz bir kayıtsızlık içindeydiler.Bunlar inşaatlarda, tarlalarda çalışan, çalışmaya giden ya da memleketlerine dönen mevsimlik ırgatlar, işçilerdi. Hepsi de fosur fosur sigara içiyordu ve hiçbirinin de haftalardır banyo yapmadığı, doğru düzgün beslenemedikleri ve dinlenemedikleri belli oluyordu. Yurdum halkının büyük bir kısmını teşkil eden cahil

insanlara, temizlenmenin önemini kavratmak için daha alınması gereken çok medeniyet yolu vardı anlaşılan. Bunlar fakir fukara insanlar olabilir ama basit ve sade bir şekilde üst baş temizlemenin, kılık kıyafeti düzeltmenin fakirlikle alakası yoktu ki... Zira sabah yataktan kalkar kalkmaz şantiyedeki bir çeşmeye ya da bir tulumbaya yanaşıp el ve yüzü yıkamak, saçları ıslatıp taramak, elbiselerdeki çamur ve tozu silkelemek para mı gerektiriyor sanki... Hele o ömürleri boyunca diş macunu ve fırça görmemiş dişleri ve kapkaranlık ağızlarının içi yok mu? Bu bakımsız ve kararmaktan zifirleşmiş dişleri gördükçe cehalete, onları yoksul ve yoksun bırakan şartlara ve müsebbiplere lanet olsun diyorum.

Kayseri'den sonra otobüsün içindeki hava da değişivermişti. Türkçe konuşmalar seyreldi, Kürtçe konuşmalar arttı. En çok arkamda oturanlara şaşırmıştım. Ankara'dan beri sular seller gibi düzgün bir Türkçe ile konuşan bu karı-koca kişiler neden lüzum gördüler ise, Kayseri'yi geçtikten sonra Kürtçe konuşmaya başladılar. Bu ikiyüzlülüğe canım çok sıkılmıştı ama beni alâkadar eden bir durum olmadığı için üzerinde durmadım. Özellikle Kayseri'den binen işçiler, yüksek sesle, varı-vuru durmadan Kürtçe konuşuyorlardı. Oysa bu adamlar Kayseri'de su gibi Türkçe konuşuyorlardı. Onların neden coğrafya değişince böyle davrandıklarını düşünüp anlamaya çalışırken gece yarısında Sivas'ın Gürün ilçesine girdik.

Gürün'ün girişinde bir dinlenme tesisinde yarım saat mola verildi. Mayıs ayı olmasına rağmen inanılmaz bir soğuk ve ayaz vardı. Oralarda devriyeden dönen bir askerî panzerin üstündeki askerlerin kalın, kışlık paltolar ve kalın eldivenler giyindiklerini gördüm. Başlarında da yün bereler vardı ve sadece gözleri görünüyordu. Oysa gündüz cehennemî bir sıcaklık vardı ve otobüsün klimaları hiç ara vermeden çalıştırılmıştı. Gürünlüler buraların Ağustos aylarında bile geceleri böyle soğuk olduğunu söylediler. Bu husus, anlaşılan Gürün'ün coğrafî konumu ile ilgili özel bir durumdu.

Kayseri'den otobüse binen bakımlı, temiz giyimli ve kültürlü görünümlü bir yolcu benim yanıma oturmuştu. Gürün'e gelene kadar onunla epey sohbet etmiştim. Van'dan Ankara'ya hasta bir yakınını götürmüş... Ankara'da günlerce, o yakınını hastane hastane dolaştırmış, sonunda Hacettepe Üniversitesi'nin Tıp Fakültesi Hastanesi'ne yatırmayı başarmış. Geri dönüşte Kayseri'ye uğramış, oradaki bazı işlerini halletmiş. Bütün bu koşuşturmalar, telaş ve uykusuzluklar onu çok yormuş... Malatya'da inşaat işleri yapıyormuş. İstanbul Teknik Üniversitesi mezunu bir inşaat mühendisiymiş. Bir müteahhitlik şirketi varmış ve devlet binaları yapıyormuş. Sohbet sırasında konu memleket ve siyaset meselelerinden de açılmıştı.

Gençliğinde Milli Türk Talebe Birliği'ne (MTTB), Ülkü Ocakları'na gidip geliyormuş. Necip Fazıl Kısakürek'i, Serdengeçti'yi ve Hüseyin Nihal ATSIZ' ı çok seviyormuş. Ancak şimdi yoğun işleri nedeniyle dava ve mefkûre işlerine bakamıyormuş. PKK'dan nefret ediyormuş. PKK şantiye araçlarını yakmış, para bağışı yapmasını istemiş... Ancak tek bir kuruş bağış bile yapmamış. Bu nedenle şirketi ve elemanları PKK'nın hedef listesinde imiş... Bu güzel konuşan kültürlü beyefendi, bana yemek ısmarlamak için ısrar etti. Israrı o kadar candan ve samimiydi ki geri çeviremedim. Yola çıktığımdan beri fazla param olmadığı için hiç bir yerde yemek yememiştim. Bu arkadaşa fazla masraflı olmamak için kuru fasulye ile pilav istedim. Müthiş acıkmıştım. Bu nedenle ekmeğe çok yüklenmiştim. Duyarlı ve hisleri güçlü olan arkadaşım bunu fark etmiş, bana "Hocam size başka şeyler de getirteyim. Ne olur sıkılmayın. Doymadıysanız söyleyin lütfen". Demişti. Kendisine teşekkür ederek doyduğumu söyledim. Ardından tavşankanı gibi güzel bir çay içtik. Çay çok güzeldi. Arkadaşım bir çay daha teklif etti.

-Hocam çay çok güzel. Birer daha alır mıyız?

-Alalım abi. Ben de çok beğendim.

Koltuk arkadaşım benden yedi sekiz yaş büyüktü. Ancak pek çok Doğulu erkek gibi o da yaşından çok daha büyük ve olgun görünüyordu.

-Demek, Van'da öğretmenlik yapacaksınız öyle mi hocam?

-Evet... Atamam oraya yapıldı.

-Korkuyor musunuz hocam, PKK falan var diye?

-Yok, korkmuyorum. Allah'ın izniyle vazifemi yapmaya gidiyorum. Benim derdim bu değil... Ailem geride kaldı. Yuvam dağılıyor. Eşimle boşanma sürecindeyiz. Çocuklar geride kaldı. Van'da bizi kimbilir hangi mezraya, dağ köyüne verirler artık. Oralara ailem gelir mi? Gelmez... Bir yığın soru, bir yığın dert var...

-En önemli dert de parasızlık değil mi hocam?

-!!??? Evet, doğru valla. Nereden anladınız bunu. Halimden mi ele veriyorum? Bunu kimseye söylemedim ki.

-Hiss-i kablel vuku hocam... Sezgi yani... Seziyorum. Siz dememiş olsanız da anlıyorum. Size yemek ısmarladığımda çok utanıp sıkıldınız. Fazla bir şey yemediniz. Ayrıca pek keyifli ve rahat görünmüyorsunuz da...

-Demek ki sezdiniz. Doğru söylüyorsunuz. Ne yaparsınız işte. Aylarca devlet kapısında işsiz, güçsüz tayin bekledik. Bir birikim yapamadık. Eve bile doğru dürüst harçlık bırakamadım maalesef. Yol parasını bile zor denkledim. İnşallah Van'a varır varmaz devlet baba bizim elimize bir kaç kuruş verecektir.

-Ümidinizi kesmeyin hocam. Allah büyüktür. Allah'ın ipine sarılalım. Duâ edin. Şükredin ki, atamanız yapılmış. Devletin sıcak ve güvenli kollarına atlıyorsunuz. Bu büyük bir nimet ve imkândır. Hayatınızın bundan sonrası garanti altında en azından...

-Haklısınız. Hepsine şükrediyorum. İşsizliğin ne kadar yıkıcı olduğunu benim kadar iyi bilen olamaz desem abartmış olmam, zira bunu bizatihi yaşayarak öğrendim.

-Allah büyüktür hocam. Her şey düzelir ve işler yoluna girer. Hele ilk maaşınızı ve harcırah, yolluk gibi ödemeleri de elinize aldınız mı, "Değmeyin benim keyfime" diyeceksiniz.

Koltuk arkadaşım, çok hoş sohbet, görgülü, moral verici ve maneviyatı güçlü bir kişiydi. Onun konuşmaları

ruhumu ferahlatmış, hayata daha güzel görünen noktalardan bakmamı sağlamıştı.

Otobüsün hareket etmekte olduğu duyuruldu. Ben lavabolara giderken arkadaşım da otobüse geçmişti. Saat gece 01. 00 sıralarında hareket ettik. Arkadaşım Malatya'ya kadar uyudu. Malatya'ya ulaştığımızda kendisini uyandırdım. Bagajda eşyası yoktu. Sadece James Bond tipi bir siyah çantası vardı. Onu da ayaklarının arasına koymuştu. Çantasını aldı. Otobüsten beraber indik. Kendisini uğurladım. İkramları ve sohbetleri için kendisine teşekkür ettim. Bana kartvizitini verdi. Şayet Van'da parasız kalır da bu yönden bir sıkıntıya girersem kendisini hiç çekinmeden aramamı söyledi. Ayrıca giderken bana bir de kitap verdi. Bu kitap, onun yol boyunca ara sıra sayfalarını karıştırıp okuduğu kitaptı.

-Al hocam. Bu kitabı sıkıldıkça oku. İçini ferahlatır.

-Çok sağol abi.

-Otobüse biner binmez okumaya başla, tamam mı?

-Tamam abi.

Özellikle ellinci sayfayı dikkatle oku. O sayfada çok önemli bir paragraf var, mutlaka okumalısın.

-Tamam abi o sayfayı hemen dikkatle okuyacağım.

Az sonra, son derece lüks, manda model tabir edilen bir siyah Mercedes yanımıza geldi. Şoför içinden çıkarak yanımıza doğru koştu ve arkadaşımın elinden çantayı alarak hazır ol vaziyetimde "Hoş geldiniz efendim" dedi. Daha sonra arabanın kapısını açarak çantayı arka koltuğa bıraktı ve kapının dibinde, yine "hazır ol" vaziyetine geçerek bekledi. Arkadaşım arabaya binince şoför kapıyı kapattı ve önden dolaşarak kendi yerine geçti.

Gördüklerime çok şaşırmıştım. Saatlerdir yan yana oturduğum, birlikte sohbet ettiğimiz ve çay içtiğimiz bu adam, yoksa bir milletvekili, bir belediye başkanı ya da namı dikkatimden kaçmış olan büyük bir iş adamı mıydı? Asıl şaşkınlığı ise otobüse girip bana verdiği kitabı karıştırmaya başladıktan sonra, ellinci sayfayı açınca yaşayacaktım.

Ellinci sayfayı çevirince gözlerime inanamadım. Orada gıcır gıcır bir Amerikan Doları duruyordu. Tam 100 Dolar... Tuhaf ve ilginç koltuk arkadaşım ayrılırken, hayatımın en tedirgin ve endişeli anlarından birinde bana zarif ve son derece hayati değerde bir jest daha yapmıştı. Bu para, Van'da herhangi bir ücret ve maaş alamadığımız ilk bir ay içinde bana bir cansuyu gibi çok ama çok faydalı olmuştu. 'Allah büyüktür' demişti bana...

Çok haklısın değerli koltuk arkadaşım, Allah büyüktür...

MUSTAFA AKBABA İLE MÜLÂKAT

ANDAÇ

-Değerli dostum; Temmuz ayı içerisinde EYLÛL DENİZİNDE BİR MARTI unvanlı şiir kitabınız şiir severlerle buluştu. Fizikî olarak da normal bir kitap görüntüsünün ötesinde, âdeta prestij kitap niteliğinde bir durum sergiliyor. Şiirlerinize de böyle bir kitap gerekirdi diyorum.

Sizi yakından tanıyan biri olarak suallerime vereceğiniz cevaplarınızı tahmin edebiliyorum ama NEVZUHUR okuyucularını bilgilendirmek adına bu sohbeti yapmayı gerekli gördüm. Öncelikle tebrik ediyorum, arkasının gelmesini diliyorum. Yeni kitabınız hakkında okuyucularımıza neler söylemek isterdiniz?

-Aziz kardeşim; siz de bilirsiniz ki eli kalem tutan bir kimsenin mutluluk duyduğu günlerden bir tanesi de ürünlerinin neşredildiği zamandır. Onları okuyucularıyla paylaşmak, ayrıca gelecek yıllara, gelecek nesillere bir şeyler bırakabilecek olma duygusu insana farklı bir haz veriyor. Bu düşüncelerle bu şiir kitabımızı da hazırlayıp şiir severlerin takdirine sunduk. İnşallah hayırlı olur, istifade edilir.

Bu arada, kitabın basımı esnasında verdiğiniz emek için size bir kere daha teşekkür ediyorum. Prestij kitap niteliğinde olmasında büyük emeğiniz var. Ayrıca kapak tasarımı da oldukça dikkat çekti. Sağ olasın, var olasın...

-Rica ederim, benim için büyük bir zevkti. Bir katkımız olabilmişse kendimi mutlu sayarım.

Peki; kitaba giren şiirlerle ilgili neler söylemek istersiniz?

-Önceki şiir kitaplarımın dışında kalan şiirlerimin bir kısmı değişik vesilelerle muhtelif yerlerde neşredilmişti, bazıları da ilk defa bu kitapta yer aldı. Yazılış tarihlerinin yelpazesi ise oldukça geniş. İşte, bunları bir araya getirerek EYLÛL DENİZİNDE BİR MARTI doğmuş oldu.

-Kitabı, güzel bir dörtlüğünüzle eşiniz hanımefendiye ithaf ediyorsunuz. İnce bir düşünce...

-Fedakâr hanımlarımız her şeye lâyıktırlar, öğle değil mi?

-Kitap, gazel tarzında yazılmış bir na't ile başlıyor. Bu aynı zamanda klâsik geleneğimize de uygun düşüyor.

-O yüceler yücesi Peygamber Efendimiz için ne yazarsak yazalım hakkını vermiş olamayız ama elinizde naçizane yazılmış böyle bir manzumeniz bulunuyorsa ilk öncelik O olmalıdır. Üstadlarımız da böyle uyguladılar. Cenab-ı Allah şefaatinden mahrum bırakmasın. O sevgili habibi yüzü suyu hürmetine bizleri bağışlasın.

-Çok yazan biri olmadığınız halde şiirleriniz tema ve konu açısından oldukça zengin. Mesela; bir gelinlik veya kış mevsimindeki güzel bir gün size şiir yazdırabiliyor. Dağınık şiir adını verdiğiniz manzumeniz aynı zamanda sizin vezinsiz yazdığınız ilk şiirinizdi değil mi?

-Başkaları için sıradan olan bir durum, bir hadise size şiir yazdırabilir. Sen de şairsin, bunu iyi bilirsin. Söylediğin gibi, Dağınık Şiir benim vezinsiz yazdığım ilk şiirim. Zaten onun için Dağınık Şiir dedim. Bir şubat gününde yazmıştım. Yıl 2002 idi. Üzerinden 15 sene geçivermiş. O şiirde her ne kadar;

"Eh!... Bu da serbest olsun,
Vezinsiz olsun
Mostralık bir tane bulunsun"

Demiş olsam da sonrasında vezinsiz şiirler yazdım.

-Şiirin vezinli veya vezinsiz yazılması için neyi dikkate alıyorsunuz?

-O hissettiğiniz duygu ile beraber geliyor. Siz ona göre yöneliyorsunuz. Sadece vezinli olup olmaması değil, aynı zamanda şiirin biçimi de bu şekilde kendiliğinden oluşuyor.

-Ahvâl I, II, III ve onların dışında birkaç şiirinizin daha karamsar duygularla yazılmış olduğunu görüyoruz. Sizi bunları yazmaya sevk eden sebepler nedir?

-Gerek memleketimizde, gerek dünyada, özellikle de İslâm coğrafyasında yaşanan pek çok olumsuzluk tabii ki sizi üzüyor. O hadiselere kayıtsız kalamıyor, bunlardan etkileniyorsunuz. Dolayısıyla karamsar duygularla yazdığınız şiirleriniz de oluyor. Keşke her şey güllük gülistanlık olsa da karamsar şiirler yazılmasa ama hayat akışı içerisinde tabii ki bu mümkün olmuyor.

-Kitapta, Kontes Potoki adında orijinal bir şiiriniz bulunuyor. Tema ve konusu oldukça farklı. Bu şiiri size yazdıran sebep nedir? Kontes Potoki kimdir?

-Haklısınız, oldukça farklı bir şiir. Ahmet Refik;" Kafes Ve Ferace Devrinde İstanbul" adlı eserinde yaşanmış bir hadiseden bahseder.

İstanbul esir pazarında Potoki ismindeki çok güzel bir Rum kızı Fransız zadegânından biri tarafından 1500 kuruşa satın alınır. Bu şahıs Fransa sefarethanesi mensuplarındandır. Birkaç ay sonra İstanbul'dan ayrılırken kızı da beraberinde götürür. Rumeli hududunu geçtikten sonra Kamaniçe'ye gelirler. Aslen Hollandalı, fakat o zamanlar Rusya hizmetinde çalışan Conte de Witt orada kale kumandanıdır. Genç ve güzel kızı görünce ihtiyarı elinden gider. Otuz yaşında, gayet yakışıklı ve ikinci Katerina'nın gözdelerinden olan komutan kıza izdivaç teklif eder. Kız, bir Fransız zadegânının metresi olmaktansa bir Rus generalinin karısı olmayı tercih eder. Bu işe Fransız zadegânı da rıza gösterir.

İzdivaçtan iki yıl sonra Conte de Witt mezuniyet alır, bu fırsattan istifade ile Avrupa saraylarını ziyaret etmek ister. Genç kadının güzelliği her tarafta ilgi uyandırır. Mari Antuvanet bile meclûbu olur. Karı koca Paris'ten ayrılıp Hamburg'a gelirler. Orada Polonya generallerinden Conte Potoki ile buluşurlar. Genç kız bu general üzerinde de etki yapar. Conte Potoki kadına delice âşık olur. Karısını boşamak için kocasını zorlar ve onunla evlenir. Böylece; İstanbul'da esir pazarından satın alınan güzel Rum kızı, Lehistan'ın en meşhur adamının karısı olur.

İşte Kontes Potoki adını taşıyan şiirim bu hayat hikâyesinin şiirleşmiş halidir.

-Gerçekten enteresan bir hayat hikâyesi...

-Evet öyle.. Kontes Potoki her ne kadar bizden biri değilse de, o yaşanmışlık bizim inanış, kültür, örf ve âdetlerimizi yansıtmasa da ilgi çeken bir hayat hikâyesi. Zaten şiir de o sebepten doğdu.

-Kitabı, bir yayınevi vasıtasıyla değil de kendi imkânlarınızla, yani kendi yayınınız olarak neşrettiniz. Sebebi nedir?

-Malûmunuz, yayınevleri ticarethanedir. Siz önlerine ne kadar nitelikli eser bırakırsanız bırakın, onlar para kazanamayacağı ürünleri basmak istemezler. Bunun örneklerini duyduk ve gördük. Bazı yayınevlerini tenzih ederim ama bırakın size telif ödemeyi (ki zaten böyle bir talebiniz de olmuyor) üstelik sizden para alarak yayınlamak istiyor. Piyasada gördüğünüz kitapların çoğu bu şekilde basılıyor. Ben para verecek olduktan sonra onları niye kazandırayım. Kendi imkânlarımla neşrederim, sonra da başta Devlet Kütüphaneleri olmak üzere bütün İl Halk Kütüphaneleri ile bazı ilçe kütüphanelerine, ayrıca gerekli olan yerlere ve edebiyat – kültür camiasından tanıdığınız kimselere gönderirsiniz olur biter. 'Bunların dışında kalanlar kitaptan nasıl istifade edecekler?' diye bir soru akla gelebilir. Bazı edebiyat dergilerinde tanıtımı yapılıyor, kulaktan kulağa aktarılıyor, velhasıl meraklıları size bir şekilde ulaşıyor. Bundan önceki kitaplarımda bunu yaşadık. Hele şimdi web sayfamızda yer verince bu daha da kolaylaşır. Sonuçta maksat hâsıl oluyor. Biliyorsunuz bu işi para kazanmak için değil sanat-kültür aşkına yapıyoruz. Keşke yayınevleri samimi olsalar da onların vasıtasıyla neşredilse. 'Hep bana' ile bu işler olmuyor. O zaman siz de kendi işinizi kendiniz görüyorsunuz.

-Kitapta, Bir İstanbul Yokuşu adını taşıyan, eski İstanbul'u tasvîr eden uzunca bir şiiriniz bulunuyor. Eski İstanbul'u resmeden bu şiirinizi hangi düşüncelerle kaleme aldınız?

-Osmanlı payitahtı İstanbul, bütün Osmanlı coğrafyasını bünyesinde cem eden bir merkezdi. Günümüz insanı bu günkü İstanbul'u tanıyor, biliyor ama onun bir de tarihî çehresi vardı. Her ne kadar bugünkü İstanbul o tarihî çehresinden bazı izleri bünyesinde hâlâ muhafaza ediyor olsa da genel görüntüsü ve sosyal yaşantısıyla eskiye göre farklılıklar göstermektedir. Özellikle genç nesillerin tarih şuurundan uzak kalmamaları, tarihî İstanbul'u gözlerinde canlandırmaları ve Osmanlı atalarını hatırlamaları, onları rahmetle anmaları için kalemimiz yettiğince böyle bir şiir yolu oluşturduk. Amaç hâsıl olursa mutlu oluruz.

-Gravür adındaki şiiriniz de eski İstanbul'u tasvîr eden renkler taşıyor. Herhalde onu da aynı düşüncelerle yazdınız?

-Elbette öyle... Ben; aslını neslini inkâr edenlerden değilim. Ecdadımıza sevgi, saygı ve minnet duyanlardanım. Onların unutulmasına gönlüm razı olmaz. Bu millet 1923'de ortaya çıkmadı, çok çok öncesi var.

-'Bir İstanbul Yokuşu' için 'uzunca' demiş isem de (dikkat ederseniz uzun demiyorum) şiirlerinizin geneli makul ölçüler içerisinde, hatta özdeyiş niteliğinde bir beyitlik şiirleriniz de bulunuyor. Bu konuda söyleyeceğiniz bir şeyler olabilir mi?

-Yeri geldikçe belirttiğim gibi şiir, hikâye ve roman değildir. Hikâye veya romanın konsantre edilmiş halidir. Veya bir başka benzetmeyle, hikâye ve romanın vakumlanarak hacminin küçültülmüş halidir. Şiir, az söz ile ama estetik çerçeve içerisinde kaleme alınmalıdır. Duygu ve düşünceleriniz kontrollü bir şekilde mısra oluşturmalıdır. Herhalde dikkatinizi çekmiştir; 'uzunca' dediğiniz o şiirimde bile lüzumsuz, doldurma mısralar bulamazsınız. Bazen bir beyit veya bir dörtlük, bir hikâyenin, bir romanın insan üzerinde bıraktığı tesirden daha fazlasını bırakabilir. Benim şiir konusunda inanışım bu doğrultudadır.

Ancak bu ifadelerimden hikâye ve romanı küçümsediğim anlamı çıkartılmamalıdır. Onlar ayrı değerlerdir. Onların ayrı özellikleri, ayrı güzellikleri vardır. Fakat söz konusu şiir ise onu yaymadan, estetiği de dikkate alınarak yazılmalıdır demek istiyorum.

-'Estetik' ten kastınız nedir?

-Şiir bir düzyazı değildir. Kaldı ki düz yazılarda bile dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Hani, güzel bir şey için ' şiir gibi' derler ya. Demek ki şiirin kendisine has özelliklerinin bulunması gerekiyor. Vezin, kafiye, asonans, aliterasyon vs. gibi uygulamalar şiirin estetiğini meydana getiren bazı hususlardır. Bunlar şiirin mûsıkîsini sağlarlar. Ancak düşünceme göre bunun temini için şiirin illâ kurallı ve vezinli olması gerekmez. Mısra sonlarına veya mısra aralarına serpiştirilen kafiyeler, asonans, aliterasyon sanatlarını uygulamak aranan mûsıkîyi temin edebilir. Dolayısıyla, hem manâdaki derinlik hem de estetiği sağlamak için şiirde kelime seçimi çok önemlidir. Aklınıza gelen her kelimeyi şiire koyamazsınız. Kelimeler her yönüyle tartılıp mısralara öyle yerleştirilmelidir.

-Burada şiir hakkındaki düşüncelerinize dalarsak konu çok uzayacak. Zaten bu sohbetimizin amacı şiir konusundaki görüşlerinizden ziyade kitabınız hakkında bilgi vermekti. Biz burada tekrar kitaba dönelim.

Sayfalar arasında lise çağındaki gençlerle ilgili üç şiiriniz de dikkat çekiyor. Bunlar için neler söylemek istersiniz?

-Evet, onlar muhtelif zamanlarda liseli gençlerin platonik aşklarını gözlemleyerek yazdığım şiirler. İlk defa bu kitapta neşredilmiş oldular.

-Aslında 'Eylûl Denizinde Bir Martı' üzerinde konuşabileceğimiz daha çok şeyler olabilir ama biz bu kadarla iktifa edelim. Başka kitaplarınızda buluşmak ümidiyle tekrar hayırlı olsun diyorum.

Bu arada aklıma gelmişken sormadan geçemeyeceğim. Uzun bir süreden beri Antalya-Kemer üzerine hazırladığınız, yarım yüzyıldan daha fazla bir zaman dilimini içerisine alan, hatırat niteliğinde çalışmanızın olduğunu biliyorum. Onu ne zaman elimize alıp okuyacağız?

-Hazır sayılır. Tekrar gözden geçirerek son şeklini vereceğim. İnşallah onu da yakında okuyucularıyla buluşturacağımızı ümit ediyorum.

VURGUN

MUSTAFA AYVALI

Issız koylardan demir alıp
Kör bakışların gölgesinde
Yüzdürdüm gemileri.

Her koyda seni,
Seni sordum yağmur kuşlarına.
Okşadım fırtına rengi saçlarını
Kum yanığı avuçlarla.
Her sahilde seni,
Seni aradım.
Her kum tanesine adını yazdım
Ve her gece
Kurşuni yakamozlar döktüm
Gönülden gönle
Nazardır diye.

Alıştım artık tayfunlara
Vurgunken ney sesine.
Çakıl taşları sektiriyorum
Umudun yanı başından
Ufkun ötesine.
Yanı başımda sen
Oysa yine de ben seni aradım
Benden öte biri var diye.

Hala;
Bir martı söylenir zihnimde
Etme!
Hatıralarını bıraktığın yere dön,
Gezme bu deryada.
Kirpiklerime vurur dalgalar,
Tuza banar gözlerim
Kalırım da darda
Ve hala
Efelik eder gururum,
Vurgun yerken sığ sularda.

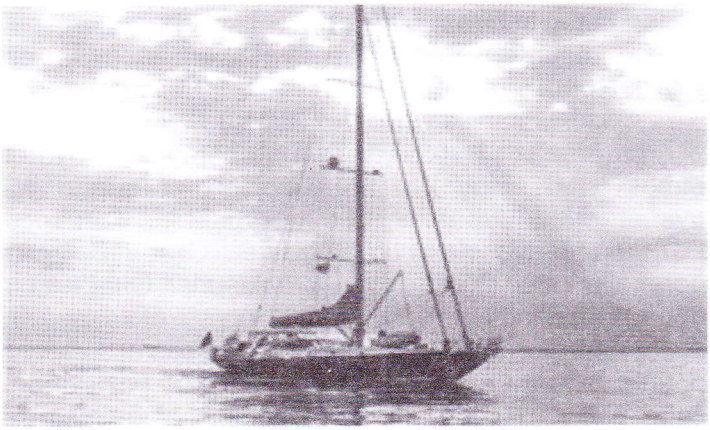

GEZGİNLERİN GÖZÜYLE YAZILANLARIN AYDINLIĞINDA PARLAYAN ANTALYA

(Karl Graf von Koronski-1810'a devam.)

Genelde taş kanallarda akan temiz su, neredeyse tüm geniş caddelerden geçer. Kısmen Eski Çağ, kısmen Orta Çağ'dan kalma, birbirinden ellişer adım uzakta dört köşeli kuleleriyle şehri dış varoşlarından ve ayrıca şehrin merkezinde Türk, Rum ve Yahudi semtlerini birbirinden ayıran surlar, Adalia'nın temel simgelerinden biridir. Denizin üzerinden Lykia dağlarının veya ovanın gerisindeki Pisidia dağlarının, çevredeki yemyeşil bahçelerin ve limandaki hareketliliğin sunduğu şaşırtıcı manzara sayısı neredeyse sonsuzdur...

Adelia'da bugün tahminlere göre; aşağı yukarı 4.500 hane vardır ve nüfuzu 25.000-26.000'dir. Bunlardan 7.000'i Rum, 50'si Ermeni, 250'si Yahudi ve gerisi Müslüman dır. Müslümanların çoğu Türk tür; ama aralarında Araplar ve başka topluluklara mensup olanlarda bulunur...

Çok sayıda dere, burada birçok değirmenin çarkını döndürür ve yazın kavuran sıcağını takip eden ilerlemiş güz mevsimine rağmen, kenti her yerde teze yeşilliğin fışkırdığı bir vahaya çevirir. Kuzeye karşı korunaklı olduğu için burada hurma ağacı bile yetişir. Kent portakal, limon, incir, keçiboynuzu ağaçları açısından olağanüstü bir zenginliğe sahiptir. Şeker kamışı da büyük miktarlarda ekilir. Çiçeklerden kaya gülü, süsen, orkide ve zambak çeşitleri bulunur. Her yerde ağaçlara asmalar dolanır. Şehrin kuzeydoğusunda bahçelerin arasında, gösterişli ve iğne yapraklı uzun ağaçların gölge sunduğu bir Türk mezarlığına rastladık. Burası, kimi yerde yatan ve kimi ayakta olan karmakarışık mezar taşları ile hüzünlü bir tabloyu andırıyor...

Dünyanın bu köşesinin tüm güzelliğini yaşamak isteyenler, şehrin doğusuna yönelip bahçeleri ve çok sayıdaki değirmenleri geçip, bir deniz fenerine ulaşıncaya kadar dik bir kaya yamacı boyunca gitmelidir. Buradan Gelidonya Burnu'na kadar Lykia'nın karlarla kaplı dağlarıyla beraber tüm körfezi ve arkanıza döndüğünüzde kuzeydeki güzel biçimli Pisidia dağlarını görebilirsiniz. Dünyanın insan ayağının değdiği bölümünde, çok az yerin manzarası bu panoramayla boy ölçüşebilir..."

Ernst Krickle – 1892. Viyana'daki İmparatorluk Bilimler Akademisi'nin etkin bir üyesi olan Profesör Otto Benndorf, "Lykia'da gözle görülür durumdaki epigrafik malzemeyi, eksiksiz olarak toplamak ve bununla Anadolu'daki Antik Çağ yazıtlarının hepsini bir araya getirecek bir yayının ilk adımını atmak" amacıyla 1892 yılı Lykia İnceleme Gezisi düzenlendi. Bu gezi heyetine haritacı, fotoğrafçı ve ressam olarak yetenekleriyle öne çıkan istihkâm yüzbaşısı Ernst Krickl'ı özel bir izinle aldı.

Ernst Kirckl, tüm gezi boyunca, rotanın belirlenmesi, yükseklik ölçümlerinin yapılması, antik kentlerin planlarının çıkartılması, anıtların ölçümlerinin alınması ve fotoğraflarının çekilmesi çalışmalarını başarıyla gerçekleştirdi. Gezi sırasında tuttuğu günlük notlarını, fotoğraflarla birleştirip üç özgün albüm haline getirdi. Albümlerde kendi el yazısıyla ve çini mürekkeple yazılmış günlük notlarda yer alan 238 fotoğraf özellikle Lykia ve Antalya bölgesi için eşsiz bir belgelemedir.

Maxime Collignon-1897: "1811 yılında Kaptan Beafort'un değerlendirmelerine göre **Adaliah**'ın nüfusu üçte biri Rum olmak üzere sekiz bin kişiye ulaşıyordu; öte yandan Fransız Konsolosu Corancez kentin nüfusunu on beş ila yirmi bin olarak belirtiyordu. Daha yeni bilgilere göre, şehirde yirmi altı bin kişi yaşıyor ve bunlar içinde iki yüzden fazla Rum aile var. Adelia halkı arasında Yahudilerin sayısı az. İbrahim Paşa'dan sonra Anadolu'ya gelen Arapların Adelia'ya da yerleştiği biliniyor.

Ticaret neredeyse tamamen Rumların kontrolünde... Rum cemaatinin resmi başkanı bir başpiskopos, Nosokomeion'dan (Hastane) çıkarken Rumlar onun önünde saygıyla eğiliyor ve kendisini selamlıyor, Rum kadınları ise kutsanması için çocuklarını kendisine takdim ediyorlar. Türkler bile kendisini gördükleri an saygıyla ayağa kalkıyorlar. Bu saygı ifadeleri dini giysiye verilen selamın ötesinde bir şey ve İtalyan şehirlerindeki papazlara gösterilen saygı işaretlerinden çok daha derin bir anlam taşıyor...

Rum Mahallesi, Balık Pazarı ve Çarşı Adalia'da günlük hayatın canlılığının yoğunlaştığı noktalar... Hiçbir şey, dip kısımları yosunlar, otlar ve sarmaşıklardan dolayı görülemeyen yüksek, dendanlara sahip duvarlarla çevrili bu sevimli liman kadar güzel değil. Limanın girişinde Roma Dönemi'ne ait iki tane gösterişli kule ve antik Attalia'nın zamanının önemli bir denizcilik merkezi olduğunu gösteren bazı kalıntılar var.Liman, neredeyse sadece nisan ve mayıs aylarında gerçek anlamda faal. Bu aylarda İtalyan vapurları, Rodos, Selanik ve Smyrna gemileri Pampylia'nın geniş ovalarında yetiştirilen buğday, çavdar ve susam gibi ürünleri yüklemek için limana geliyor. Daha sonraki aylarda ise demir atma zorlukları nedeniyle liman adeta ıssız bir çöle dönüşüyor; limanın misafirleri sadece etrafdaki küçük tekneler ve Adalia, Rodos, Smyrna arasında sefer yapan İngiliz vapurları oluyor. Tembel denizciler ve tüccarlar iskelelerin üzerindeki küçük kahvehanelerde saatlerce oturarak nargile içiyor, sohbet ediyor.
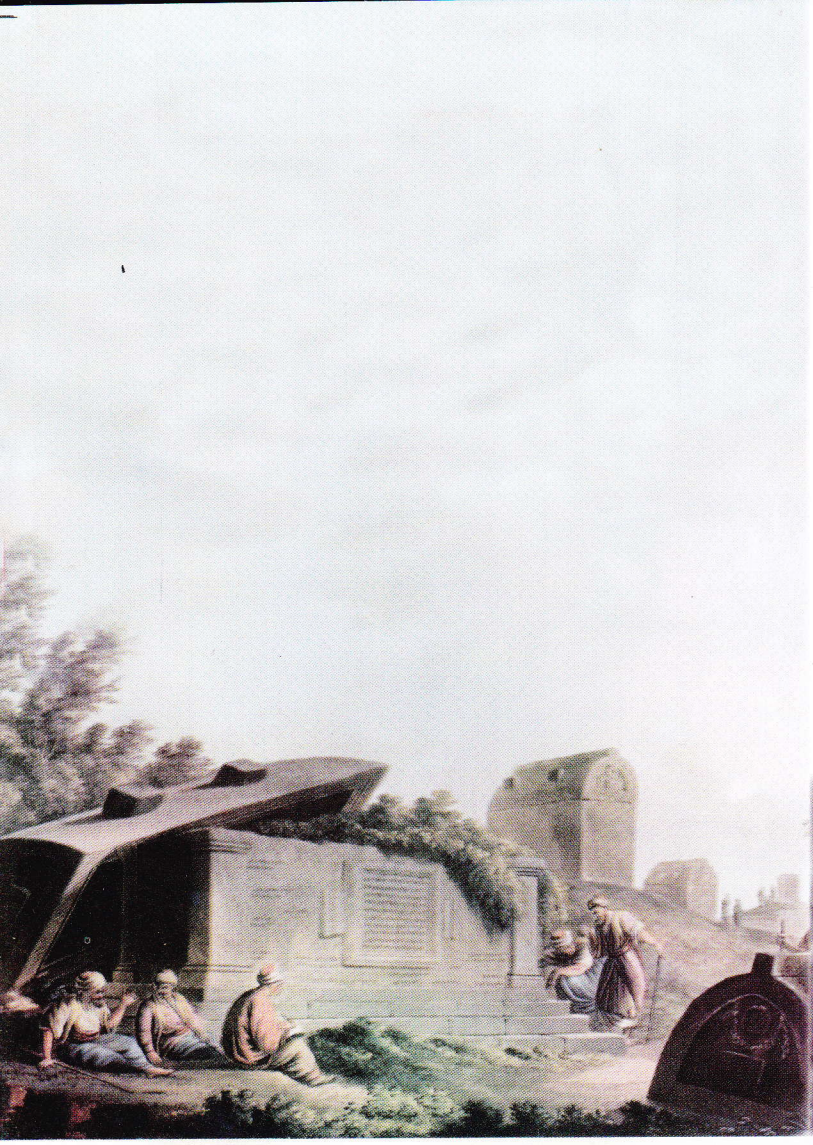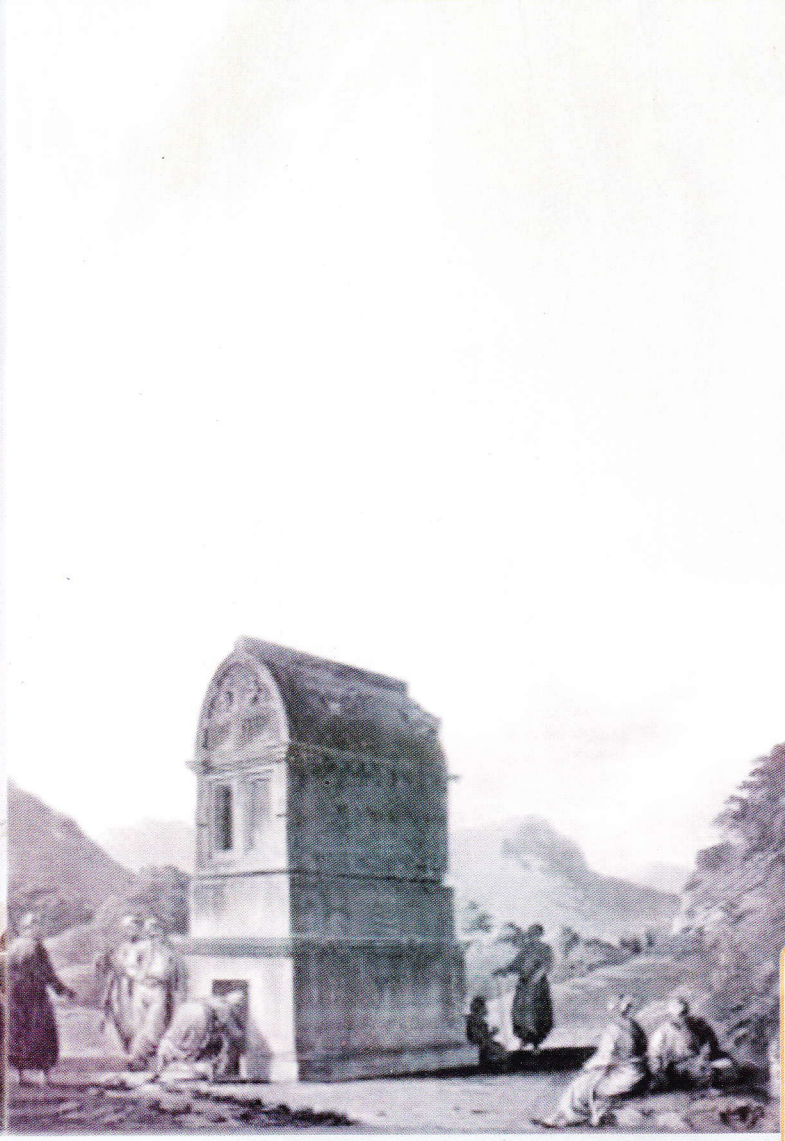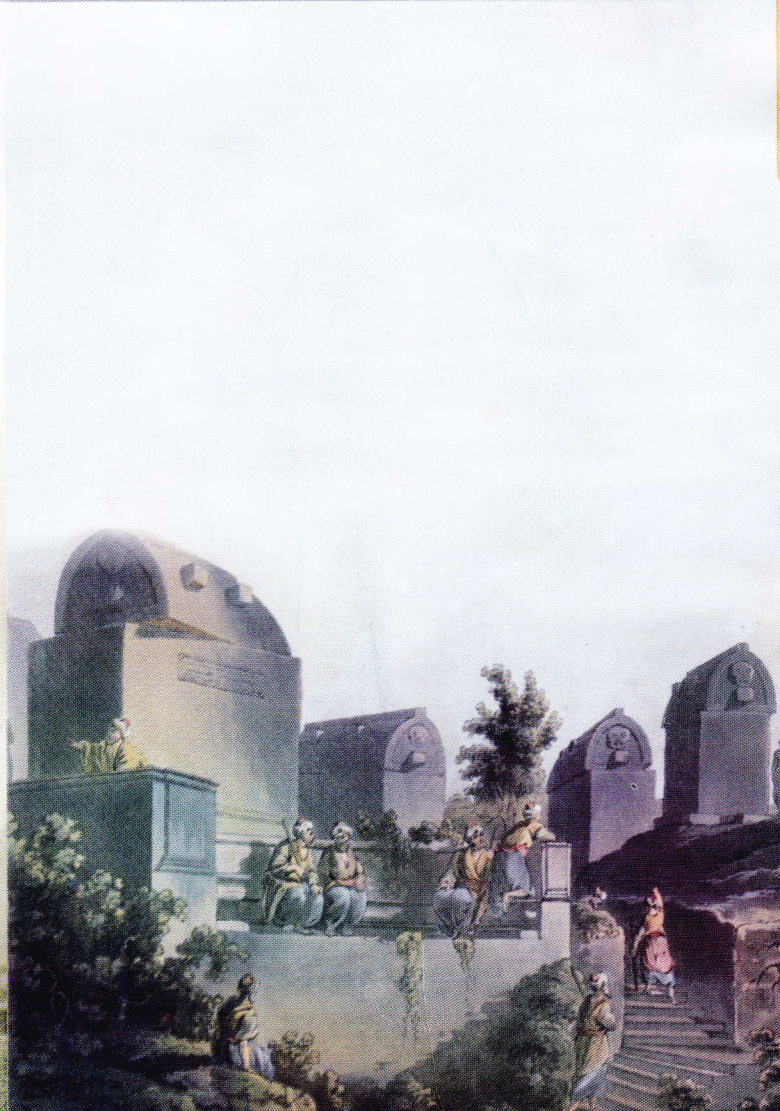
(devam edecek)